

(ולמסחתי) ההוא אורח דאנגיד מעץ החיים.
ושלמה מלפא צווח ואמר, (משלי כא) תחת שלוש

רגזה ארץ וגו' תחת עבד פי ימלוך
וגו' ושפחה פי תירש גברתה. שפחה לגו,
גבירתה לבר. איכה ישבה בדר, מאי בדר.
כמה דאת אמר, (ויקרא יג מו) בדר ישב מחוץ
למחנה מושבו.

איכה ישבה בדר, רבי חנינאי
ורבנן פותחים הפתח באדם
הראשון. (בראשית ב טו) ויפתח ה'
אלהים את האדם וינחהו בגן עדן
וגו'. ויפתח, כמה לקחו? רבי
חנינאי אמר, לקחו בדברים, כמו
שנאמר (ויקרא ח ב) קח את אהרן.
ורבנן אמרו, לקחו ברוח, כמו
שנאמר (מלכים ב ב) היום ה' לקח
את אדניך מעל ראשך.

וינחהו בגן עדן, כדי להיות לו
מנוחה, לדעת ולהפיר החכמה
והתורה. שאמר רבי חנינאי,
התורה למדה הקדוש ברוך הוא
את האדם, זהו שכתוב (איוב כח) אז
ראה ויספרה וגו', ויאמר לאדם.
והיו מלאכי השרת מקלסים
לפניו.

עד שראה סמא"ל בשמים,
ונתקנא בו, וירד מן השמים
בדמות צל על נחש. הנחש נראה,
והצל עליו, התקף והכח שלו.
קרב אותו הנחש לאשה, שדעתה
קלה מן האיש. מכאן שאשה לא
מתפתית אלא באשה אחרת.
(בראשית ג) ויאמר אל האשה אף פי
אמר אלהים, מיד פתח באף.
מכאן שבתחלת דבריו של אדם
נכר מי הוא. כך הוא פתח באף,
להודיע מי הוא.

נטל סימן זה - אם תקבל, אם
לא תקבל. והמשיכה בדברים, עד
שפתחה באות מ"ם, ואמרה מכל
עץ הגן [אכל] נאכל. מיד נטל
הנחש אות מ', וישם אותה על זרועו

והלמסחתי) ההוא אורח דאנגיד מעץ החיים.
ושלמה מלפא צווח ואמר, (משלי כא) תחת שלוש
רגזה ארץ וגו' תחת עבד פי ימלוך
וגו' ושפחה פי תירש גברתה. שפחה לגו,
גבירתה לבר. איכה ישבה בדר, מאי בדר.
כמה דאת אמר, (ויקרא יג מו) בדר ישב מחוץ
למחנה מושבו.

איכה ישבה בדר, ר' חנינאי ורבנן פתחי קרא
באדם הראשון. (בראשית ב טו) ויפתח ה'
אלהים את האדם וינחהו בגן עדן וגו'. ויפתח,
כמה לקחו. ר' חנינאי אמר, לקחו בדברים.
כמה דאת אמר (ויקרא ח ב) קח את אהרן. ורבנן
אמרו, לקחו ברוח. כמה דאת אמר, (מ"ב ב ה)
היום ה' לקח את אדניך מעל ראשך.

וינחהו בגן עדן, כדי להיות לו מנוחה, לדעת
ולהפיר החכמה והתורה. דאמר רבי
חנינאי, התורה למדה הקדוש ברוך הוא
לאדם. הדא הוא דכתיב, (איוב כח כז) אז ראה
ויספרה וגו', ויאמר לאדם. והיו מלאכי השרת
מקלסין לפניו.

עד שראה סמא"ל בשמים, ונתקנא בו, וירד
מן השמים בדמות צל על נחש. הנחש
נראה, והצל עליו, תקפא וחילא דיליה.

קריב ההוא נחש לגבי איתתא, דידעתא קלה
מן האיש. מכאן דאתתא לא אתפתת,
אלא באתתא אחרא. (בראשית ג א) ויאמר אל האשה
אף פי אמר אלהים, מיד פתח באף. מהכא,
דבתחלת דבריו של אדם ניכר מי הוא. כך
הוא פתח באף, להודיע מי הוא.

נטל סימן זה, אם תקבל, אם לא תקבל.
והמשיכה בדברים, עד שפתחה באות
מ"ם, ואמרה (שם) מכל עץ הגן אכל נאכל.
מיד נטל הנחש אות מ', וישם אותה על זרועו

זרועו השמאלית, והיה ממתין על וא"ו תי"ו מפיה, כדי להיות מו"ת נכון לפניהם.

התחיל לפתותה, עד שכתוב (שם) ותרא האשה, בטעמא סגי ותקיף. מלמד, שפּרְחוּ האותיות וא"ו תי"ו, ועלו להתחבר עם האות מ"ם, והאות מ"ם היתה עולה ויורדת, ולא היתה מתחברת עמהם, עד שנתפתת.

ופּרְחוּ וא"ו תי"ו ארבע פעמים, והקיפו את האות מ"ם לארבעה צדדים, שכתוב (בראשית ג) ותקח מפריו ותאכל ותתן גם לאישה וכו' ותפקחנה עיני שניהם. הנה ארבע פעמים ו' ת'. מלמד שסבבו לאות מ"ם לארבעה צדדים, והמ"ם באמצע, מות בכל הצדדים.

כמו שנאמר (ירמיה ט) כי עלה מות בחלונינו, זה סמא"ל, שהוא אחד מחלונות השמים. ועל זה (תהלים פט) מי גבר יחיה ולא יראה מות. מיד שלט בה והטיל בה זהמא. ירד הקדוש ברוך הוא לראות, ויתחבא האדם ואשתו.

בא וראה, קדם שחטאו היתה השכינה עטרה על ראשיהם, להיות בשבילם שורה על העולם. כיון שחטאו, כביכול תש כחה, והסתלקה ולא שלטה. והקדוש ברוך הוא התחיל לקונן, ואמר איכה, מה יהיה ממנה? השלטון הוסר ממנה. אף כּאן בחרבן בית המקדש השלטון הוסר, והקדוש ברוך הוא התחיל לספד, ואמר איכה, מה תהא עליה?

איכה. רבי פנחס פתח, (ירמיה לא) קול ברמה נשמע נהי בכי תמרורים וגו'. בשעה שנחרב בית המקדש ונשרף, בא קול והתעורר על קברי האבות הראשונים, ואמר: אבות

השמאלית, והיה ממתין על וא"ו תי"ו מפיה, כדי להיות מו"ת נכון לפניהם.

התחיל לפתותה, עד דכתיב, (שם פסוק ו) ותרא האשה, בטעמא סגי ותקיף. מלמד, שפּרְחוּ האותיות וא"ו תי"ו, וסלקו להתחבר עם אות מ"ם. ואות מ"ם היתה עולה ויורדת, ולא היתה מתחברת (דף קיא ע"ב) עמהם, עד שנתפתת.

ופּרְחוּ וא"ו תי"ו, ארבע זמנין, ואקיפו לאות מ"ם לארבע סטריין. דכתיב, (שם) ו"תקח מפריו ו"תאכל ו"תתן גם לאישה. (שם פסוק ז) ו"תפקחנה עיני שניהם. הא ארבע זמנין ו' ת'. מלמד, שסבבו לאות מ"ם לארבע צדדין, והמ"ם באמצע, מות בכל סטריין.

במה דאת אמר, (ירמיה ט כ) כי עלה מות בחלונינו. דא סמא"ל, דאיהו חד מחלונני שמיא. ועל דא (תהלים פט מט) מי גבר יחיה ולא יראה מות. מיד שלט בה, והטיל בה זוהמא. נחת קודשא בריך הוא למיחמי, (בראשית ג ח) ויתחבא האדם ואשתו.

תא חזי, קודם שחטאו, היתה השכינה עטרה על ראשיהם, להיות בשבילם שורה על העולם. כיון שחטאו, כביכול, תש כחה, ואסתלקת ולא שליטת. וקודשא בריך הוא שארי לקונן, ואמר איכה, מה תהא מינה, שלטנותא אעדו מינה. אוף הכא בחורבן בי מקדשא, שולטנותא אעדו, וקודשא בריך הוא שארי למיספד, ואמר איכה, מה תהא עליה.

איכה, רבי פנחס פתח, (ירמיה לא יד) קול ברמה נשמע נהי בכי תמרורים וגו'. בשעתא דאתחרב בי מקדשא, ואתוקד. אתא קלא ואיתער על קברי אבהן קדמאי, ואמר, אבהן קדמאי, אתון דמיכין בשינתא, ולא ידעיתון

הראשונים, אתם רדומים בשנה, ואינכם יודעים על צער העולם. בניכם שגדלתם בצער, והכנסתם אותם לאמונה הרבה של הקדוש ברוך הוא, הנה מתו, והנה נהרגו, והנה הלכו לגלות בין שונאיהם, ידיהם מהדקות לאחור, מתים ברעב, בתיהם נשרפו. איה הרחמים שלכם? איה אמונתכם? קומו התעוררו אליהם!

מיד התעוררו האבות והאמהות והלכו אל משה. אמרו לו: משה הרועה הנאמן, איפה הבנים? איפה השארית אותם? מיד התעורר משה, והלך עמם אל יהושע. אמר לו: בני האבות הללו, בני ישראל, שהפקיד אותי הקדוש ברוך הוא עליהם, והשארתי אותם בדרך, איפה הם?

השיב יהושע ואמר: רבנו משה, בארץ הקדושה השארתי אותם, וחלקתי להם הארץ על פי גורל, כמו שצויתני, וכלם השארתי איש על נחלתו ועל גורלו.

ומיד הלכו כלם לארץ הקדושה, ומצאו אותה שנוחרבה, שאין נשמע בה קול. נכנסו למקדש, וראו שנושרף. עשו בו הספד, עד שנשמע קול מרידות הבכיה לרום השמים, וכל המלאכים העליונים בכו עמם למעלה.

התעורר הקדוש ברוך הוא ובא אליהם, ומצא אותם ממררים בקול בכיה בתוף עפר המקדש. אמר להם: אהובי נפשי, מה אתם באן? (ירמיה יא) מה לידידי בביתי? קם אברהם הזקן בראשונה, אמר לפני רבון העולם: אתה ידעת שהלכתי לפניך בדרך אמת. עשר פעמים נסית אותי, ועמדתי בכל. איפה הם בני? לא שמעתי קול דבריהם בארץ שנשבעת לי לקים אותם בה.

אמר לו הקדוש ברוך הוא: אי אברהם אהוב נפשי, (שם) ובשר קדש יעברו מעליך. בטלו מהם

צערא דעלמא, בניכון דגדלתון בצערא, ואעילתון בהימנותא סגי דקודשא בריך הוא, הא מיתו, והא אתקטלו, והא אזלו בגלותא בין שנאיהון, ידיהון מהדקן לאחורא, מייתין בכפנא, בתיהון אתוקד. אן רחמין דילכון, אן מהימנותא דילכון, קומו איתערו לגבייהו.

מיד אתערו אבהן ואמהן, ואזלו לגבי משה, אמרו ליה, משה רעיא מהימנא, אן אינון בנין, אן שבקת לון. מיד איתער משה, ואזל עמהון לגבי יהושע. אמר ליה, בני אבהן אלין, בני ישראל, דפקדני קודשא בריך הוא עליהון, ושבקית לון בידך, אן אינון.

אתיב יהושע ואמר, רבינו משה, בארעא קדישא שבקית לון, ופליגית לון ארעא על פום עדבא, כמה דפקדתני, וכלהו שבקית גבר על אחסנתיה ועל עדביה.

ומיד אזלו פוליהו לארעא קדישא, ואשפחו לה דאתחרבא, דלא אשתמע בה קלא. עאלו גבי מקדשא, וחרמו דאתוקד. עבדו ביה הספידא, עד דאשתמע קל מריירו דבכיה לרום שמיא, וכל מלאכי עילאי בכו עמהון לעילא. איתער קודשא בריך הוא ואתא לגביהון, ואשפח לון ממררין בקל בכיה, גו עפרא דמקדשא. אמר לון, רחמינ דנפשאי, מה אתון הקא, (שם יא טו) מה לידידי בביתי.

קם אברהם סבא בקדמיתא, אמר קמיה מארי דעלמא, אתה ידעת דאזלית קמך באורח קשוט. עשר זמנין נסית לי, וקיימית בכלא. בני אן אינון, לא שמענא קל מליהון בארעא דאומית לי, לקיימא להון בה.

אמר ליה קודשא בריך הוא, אי אברהם